Nr. 17 (449.) Tallinnas, laupäeval 9. (22) veebruaril 1915. Nr. 17 (449).

Tallinna Uudised

IV aastakäik. ▫ Ilmub 3 korda nädalas: igal teispäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Toimetus ja kontor:
Tallinnas, Suurel turul, rackoja ees nr. 16.
Telefon 724. Postikast 88.
Kirjade adress: Pesenъ, „Tallinna Uudised"
Telegrammide adress: Pesenъ, Uudised.
Trükikoda: Brokusmäel nr. 1. Telefon 490.

Kinnata kaasanded:
Jutulisa, ilmub iga numbriga.
„Külaline", pildileht, ilmub igal laupäeval.
Adresskalender, seinakalender ja raudtee- ning laewasõidu plaanid.

Peatoimetaja cand. jur. K. Päts'i kõnetund kell 12—1 lõunal.

Iseäralised kaasanded:
Wann. adw. M. Punga toimetusel ilmuw õigusteadlik kuukiri „Seadus ja Kohus" ja Eesti Arstideseltsi kuukiri „Terwis". Kummagi eest tuleb aastas 50 kop. juurde maksta.

1-rbl. juurdemaksu eest saawad lugejad:
Eestimaa Talurahwa Seadus. K. Päts'i tõlkes.
Prof. R. v. Ihering: „Wõitlus õiguse eest".
I. Eötöda: „Keskwalitsus ja autonomia". ::
Prof. K. Roth: Balkani riistlusu rahwaste ajalugu.

„Tallinna Uudiseid" wõib iga päewast tellida, pooliku kuu numbrite hinnaks arwatakse 2 kop, peale selle 10 kop. postiraha. Adressi muutmine 10 kop., kusjuures wana adress ehk selle nummer üles tulewad anda.

Lühemaid kirjatõõsid (alla 1 kirjutuspoogna), mis tarwitamata jäämad, toimetus alal ei hoia. Suuremate tõõde tagasisaatmiseks tuleb mark juurde lisada. Saadetawatel kirjatõõdel peab saatja täielik nimi ja adress all olema.

„Tallinna Uudiste" tellimisehind:

	Postiga:	Postita:		Postiga:	Postita:
12 k. p.	3.50 k.	3.— k.	6 k. p.	1.80 k	1.65 k.
11 „ „	3.30 „	2.80 „	5 „ „	1.60 „	1.35 „
10 „ „	3.— „	2.65 „	4 „ „	1.30 „	1 10 „
9 „ „	2.70 „	2.45 „	3 „ „	1.— „	—.85 „
8 „ „	2.40 „	2.25 „	2 „ „	—.80 „	—.65 „
7 „ „	2.10 „	1.85 „	1 „ „	—.40 „	—.30 „

Wäljamaale aastas 6 rbl., pooles aastas 3.15 kop.

Üksik nummer maksab 3 kop.

Ühistegewuse juured ja tulewiku lootused.

Noor ühistegewuse liikumine on Wenemaal 1905. a. algades otse tõlmapaistwalt jõudlaste paisunud. Tormiline lõja ja rahutuste aasta äratas rahwalogud põlisest uinakust ja andis kaugeleulatawa tõuke ühistegewuse liikumisele. Kõige jõudjamalt on ühistegewus Wenemaal aga sel ajal edenenud, kui maa rahustatud oli ja kolmanda kutse riigiwolikogu töötas. Näib küll imelik, kudas ühistegewus, see Europa kultura parem awaldus, suutis sel ajal Wenemaal nii jõudlalt edeneda, kui ametnikkude wõim ennast kõiges algupäralises „täiuses" awaldada wõis, kui üksikute omakatu püüetele nii awar awaldamise wõimalus oli jätetud. Kui aga wiimase wite aasta elu sügawamalt silmitseda, siis ei jää mingisugust kahtlust, et just selle aja jooksul Wenemaa ühistegewuse alal hiigla-lammul on edasi jõudnud.

Rahwameelsed ringkonnad, kes kahe esimese kutse riigiwolikogude ajal ühiselu-politikalise tegewuse pinnal suutsid esimesed sammud teha, pidid teise kutse riigiwolikogu koju saatmise järel endiesse seisukorda tagasi pöörama, kus kodanline tegewus jällegi igapidi tõidetud oli. Ügasugune iseregewus oli uueste wõimatuts tehtud, isegi elukutseline ühinemine oli wiimase wõimaluseni ktsendatud; ainukeses erandiks jäi ühistegewus, mida wõrdlemisi wabameelsem rahaminister isegi ametlikult toetas. Rahaministerium hakkas wäikelaenu inspektorite kaudu külades hoiu- ja laenu-ühisuisi aitama, mis teadagi isemiste [illegible]ade ministeriumile meele järele ei olnud. [illegible] töõliste asutatud kaubatarwitajate-ühisuisi [illegible]ad kõige paremas kirjas, kuid siiski jäeti [illegible]ördlemiji rohkem tegewusewabaduit kui [illegible] ühisustele. Nii jäigi ühistegewus, mis üks [illegible]nisterium toetas, teine aga tahtluse all pidas, ainukeses seaduiele rajatud isetegewuse awaldamise wõimaluseks.

Just sel ajal kui Wene haritlased wõiduse peasenud tagurluse rõhumise all kokkulangenud lootuste ünnitatud murdeaega üle elasid, tärkasid itta uued ja uued ühistegewuse ettewõtted ja see liikumine omandas itta rohkem suurte kogude liikumise laadi. Linnades aitati peaaegu ilma haritlaste (aadete eeltwõtjate) kaastegewuseta tarwitajate ühiuii, mille liikmetels wäikekodanikud, töölised ja ametnikud hakkasid; külades aitati preestrite, wallakirjutajate ja küla ärimeeste juhatusel hoiu- ja laenu-ühisuisi. Kogu sel liikumisel puudus pea täielikult tõrgem lend, ei leidunud waimustust ega kõrgemaid aateid. Suurem hulk ühistegewuse ettewõtetest hoolities selle eest, kudas aga oma liikmete sisetulekuid suurendada, hoiusummasi kaswatada ja et laenud õigeks ajaks tasutud oleks. Kuigi wälispidi ühistegewuse aluduste tõmbejõud nii igapäewane oli, siiski ei wõi ka seda salata, et suuri rahwa hulkasi ühistegewuse asutuste poole ka see talajane lootus kiskus, ühel wõi teisel kombel ränga majandusliste rõhumise alt pealeda. Kolmanda kutse riigiwolikogu tegewuse aeg oli isäränis ränt töölistele, sest nende majandusliste järje peale rõhuti kahelt poolt: tõik elutarwiduseid kallinesid ühtelugu, teiselt poolt olid töölised sunnitud järkjärgult neilt majandusliselt seisukohtadelt taganema, mis nad streikide abil olid kätte wõitnud. Kaubatarwitajate-ühisuste abil lootiid töölised oma elu wähe lahedamaks muuta. Kaubatarwitajate-ühisuled asusid tööliste liikumises osalt streikide asemele, see oli mõõn, mis streigi tõusu järele tuli.

Ka küla elanikkude hingeelu sündis umbes midagi sarnast. Eelmine ajajärk oli täis lüaldatud lootusi, et warsti talurahwa majandusline järg ja küla ühiseluline korraldus põhjalikku parandust leiab. Loodeti, et maaküsimus ära otsustatakse ja selle tagajärjel põllumajandusses murdeaeg tuleb üle elada. Lootused olid aga wäga warased. Jõudis surwe ajajärk tätte, kusagil ei nähtud peateed, näis nagu oleks kõik parema tulewiku lootused taotatud. Talurahwa rõhutud hingeelu pinnale langesid esimesed ühistegewuse seemned. Oma wäikelaenu asutused äratasid uueste lootusi, et talurahwa majandusline järg paraneda wõib, kuigi wäga pikkamisi.

Nii wõime just laialiste tõhtide meeleoluga seda nähtust seletada, et just kõige langema surwe ajal ühistegewus nii kindlad juured laiemate rahwakihtide pinda ajas. Nõusgustel ajajärkudel astuwad endiste ülesannete ja eelkawade asemele „wäikeled talituied", mis mitte langelasi ei nõua, waid hariliku, enesejalgawaid ja wastupidawaid tegelasi. Ühistegewus astuski niisuguste „wäikeste talituste" pinnale, sest ta ilmus hariliikult ilma aateliie aluseta, kuna ta lipule täielik erapooletus politikalistes ja ühiselulistes küsimustes seati.

Seltskondlise liikumise langemise aeg ei suutnud ühistegewuiele rajatud jõudude koondamisit takistada, waid just sel ajal tärkasid Wenemaal tuhanded ühistegewuse ajutused, siiski jättis see ajajärk oma märgi ka ühistegewuse peale. Ühistegewuse aateline külg ja aatelised ülesanded jäid suuremale hulgale ühistegewuse ajutustest olawõtjatele täieste tundmatats ja wõeraks. Iseäranis selgub see küla wäikelaenu asutuste tegewuies, kus walitsuse poolt palgatud wäikelaenu inspektorid teejuhtideks oli.

Inspektorid pöörawad iseäranis tähelepanekut raamatupidamise, laenude korraliku tasumise jne. peale. See wäline, silmapaistew ühistegewuse külg on nüüd iseäralise tähtsuse omandanud. Ühituse korraliktuse üle otsustatakse selle järel, kudas ta raamatupidamine korras on ja kas tal ka palju hoiusummasid on.

Täieste loomulik on, et inspektorid, kes Wene külas wäikelaenu-ühisuii aitasid ja neile juhatusit andsid, suurt rõhku selle peale panid, et ühituste poole küla joulamaid lihtsid wõita. Need, kes enne külas aatelise liitumise juhtideks olid olnud, toimetati wahe peal „mitte õige kaugematesse maakondadesse" ajuma, nii et Wene küla wäikelaenu asutused ilma oma loomulikkude juhtideta jäid. Selle tagajärjels oli see, et mõnel pool wäikelaenu asutused wõimatusse seisukorda jattusid, sest nad muutuid mitmel pool külakurnajate abiriistaks. Onnets peab tunnistama, et wiimaste aastate jooksul uueste tundemärkisid leidub, mis loota lubawad, et seltskonnas jälle aatelised püüded ette otsa peasewad, sest surwe künnitatud meeleolu on lahkumas, nii et selle tagajärjel ka ühistegewus oma kroonu-laadsit itta rohkem wabanema hakkab. Nüüd on juba wõimalust näha liitudesse heita, tundub püüet aatelisel aluiel kongressidel ja nõupidamistel wastastiku ennast wärsendada, isegi riigipanga eeltõstmise alt püütakse ennast wabastada. Wene iisemiste kubermangude semstwod pööralid wõimaks ühistegewuse poole, sest isegi wanameelsed omawalitsuse tegelaied jõudsid otsusele, et uues liikumises midagi kardetawat ei leidu. Ühistegewuse aluiele rajatud liikumise kawatsused on laienenud, ja itta kindlamalt wõib loota, et ühistegewuse õud, mis kolmanda kutse riigiwolikogu tumedal tegewuse ajal tärkaiid, wärskemas õhukonnas wirguwad ja jõudjaste kaswama hakkawad uuel wabamal ajajärgul, mille lähenemiit juba tunda on.

P. Weniaminow.

Mõnda walla postioludest.

Waldade postiolude asjus on ajalehtede weergudel nii tihtigi laebatud, kuid nii wäga tihti ilma kasuta. Hariliit nähtus on itta see, et just need wallad, keda hurjutatakse; awaliku arwamise healt tähelegi ei pane. Niisuguied wolikogud — jäämad itta selle tõsiseuurdunud arwamise juurde, et „mis kirju sel talupoja inimesel tulemas eht laata on ja mis ajalehte wõi „seitungi" temaiuguiel õige tarwis lugeda". „Ma olen ka oma eluaja auga äru elanud, olen wanaks saanud, aga ei ole tänini weel ühtegi kirja saanud, keste siis nüüd weel mulle õige peaks kirjutama hakkama!? — ei minul küll ole postimeesi tarwis! Kes tahab, els see ise palgatu omale postimees, kui tahab!" Nii tähendas kord kusagil wolikogus keegi sõnakam wolimees — ettepaneku peale posti paranduse küsimuit arutamise alla wõtta.

Lugu on siis nii, et mitte igakord kulutartmise küsimus see ei ole, mis takistaks wolitatud: Greeklased andsid oma türklastest kaaskodanikka üles, ja kuni neid politseiseie wiidi, põletasid nende majasid maha. Tapjateks olid bulgarlased. Tapmine läks lõpuks nii jäledaks, et Greeka piiskop, ewangelium käes, pisarjiilmil diktatori palus järele jäänud türklastele armu anda. Tshernewiew wastas: „Peida oma ewangelium paarits päewaks weel ära, — Türgi koerad peawad tõik mahatapetud saama." Kõige tähelpanemisewäärilisem on, et juba paar päewa pärast tapmiste algust Bulgaria regularwäed linna jõudsid...

•

Nii kirjutab Saksa wabameelne ajakiri. Paljastustest, mis Saksa ja Austria iiamaalistes siaawlaste waenulistes lehtedes ilmuwad, ei jõuaks rääkidagi. Makedonias sünnib praegu tõeste asju, mis igas sõjaski enam ette ei tule. Seal pole enam häwitaw loodusewägi, tirg, affekt, waid külm arwepidamine ja sahkerdaja kaine nüridus.

„Rusft. Wedomostile" kirjutab St. Wolsfi Sofiast:

— „Komitadshiti", keda osalt kohalisteit elanikkudest, osalt Bulgariast tulnutest kokku seati, peetakse regular wägedeks, aga õieti pole neil mingit wastutusliit tõõd olnud. Ainult sõja algul tõõtasid nad pealetungija wäega koos; paar nädalat hiljem lagunes suurem hulk neist mõõda wõidetud maad laiali ja hakkas niijama hoolega rõõwima, nagu greeklased Salonikis. Oma tõõd tegid nad süstematiliselt. Kui makedonlaste salk Türgi küladse tuleb, wõtab ta paar — kolm tagatismeest ja nõuab nende eest mitu tuhat franki lunastusraha. See makfetakse wälja, tagatismehed lastakse lahti, aga paari päewa pärast kordub sama lugu, kuni ärawõibetud rahwal kõik raha otsas. Mõnes külas on kõik meesterahwad maha tapetud. Wahel tuleb komitadshidel tuju ujukuulutajateks hakata, siis korjawad nad naised ja ülejäänud mehed kokku ja rewolwritega ähwardades lasewad neid ristida. Bulgaria lehtedes ilmuwad aga liigutawad artiklid, kudas „pomafides" (Muhamedi usku slaawlastes) were heal ärtab ja neid esiisade usku tagasi toob.

On komitadshid ära läinud, siis tuleb kord kohalikkude elanikkude tätte. Nad seadsid endit „tshetad" kokku, wõtsid türklaste küladest kõik toidumoona ja wara ära, ajasid loomad minema ja wiisid naised ja tüdrukud wangi". Kõik tehti ettewaatlikult, ilma üleliigse kiireta. Iseäranis ettewaatlikud olid greeklased. Wastandina komitadshi-metslastele pidaisid nad kõwaste kawala Uliisese põhjusmõtetest kinni. Nad ei rõõwinud awalikult; nad tulid türklase juurde, ütlesid, et teda ametiatutusesse kutsutakse, saatsid ta kõrwalitesse kohta ja lasksid maha. Tapetult wõtsid mingi hinnalise asja, wiisid naisele, seletades, mees saatwat seda märgits, et elus ja terwe on ja läskiwat tema hoidjatele tubli kingituse anda. Naine annab muidugi wiimase, mis tal on ja greeklased lähewad edasi, naise lihtiuse üle nalja heites.

•

Need on erakorralised wägiteod, mis Europas jälestust äratanud ja juba on liidulased ise kuuldawaste walju järeluurimisit nende üle algama pidanud. Aga palju parem pole sõda kusagil. Liidulased tegid sedasama, mis türklased Adrianopolis, italiaied Tripolis, prantslased Marokkos, sakslased Kamerunis, inglased Transwaalis ja wenelased Mandshurias. Sõjas nürinewad inimese paremad tunded; ainuke, mis ule jääb, on loomalik enese alalhoidmise iund: tapa, et iind ennast ära ei tapetaks!

Wene-Jaapani sõjas wõitlesid soldatid, kes isiklikult teine teise wastu mingit wiha ei tundnud. Balkanitel on põlised weriwaenlased rinnul koos. Aastasadasid on nad külg külje kõrwal elanud, teine teist kas wõi wee klaasis äraputada ihkades. Tund on wiimats tulnud.

Wene solidtes ajakirjas „Westnik Ewropõi" kirjutab M. Ojorgin Balkanitelt:

— Kui sõja algusel Mustafa-paicha ära wõeti, langes 8 türklast bulgarlaste kätte wangi. Kuningas Ferdinand, kes lahingut peali oli waatanud, awaldas soowi esimesi Türgi wangisid näha. Saadeti kohe järele, aga paar tundi läheb mööda — wangisid ei kusagil. Wiimaks wõtab üks staabiohwitser julgust ja astub kuninga juurde: „Majesteet, soldatid torkinud kõik wangid tikkudega surnuts". Ferdinand waatanud ruttu ümber ja sõnanud: „Hea, et wäljamaa kirjasaatjaid lähedal ei ole."

Üks Bulgaria kindral andnud Küle-Burgasist sõjawangisid ära saates soldatitele käu: „Waadake, et nad laiali ei kao, kes maha jääb, kõrwaldage ära." Wangidest jõudnud ainult pooled eluga pärale.

Üks Serbia kindral teinud weel diplomatilikumalt. Sõjawangisid lähemaste Serbia linna saates, kuhu tublit 12 tundi teed, andnud ta saatjatele käju, et need 5 tunni pärast tagasi oleksid. Olnud ka tõeste. Wangidest pole aga keegi enam midagi kuulnud.

Neid kuguisid jutustanud kirjasaatjale liidulaste ohwitserid täies usus, et nii kõige õigem on türklastega ümber käia. Lihtrahwast pole räägidagi. Kui sõjamehe ülem au on rohkem waenlasi maha tappa, mis lähewad tal keel weel korda sõja õigule peensusele? „Wabastatud Makedonia" asemel tuleks tõepoolest „tühjaks tapetud Makedonia" üteida.

Metsloom inimeses.

Baikani sõja tagatelg.

— Sõda on rahwaste kõlblise tubliduse proow, ütlewad sõja poolehoidjad. — Poleks sõda, siis tõusiks küll rahwaste hea käekäik, aga nende waimuomadused nürinekiid, nende noorused jäätsid lamedaks, nende meeled tõntsiks, nagu nuumloomal, kellel enam tarwis ei ole oma jõudu pingutada. Ka aineline küllus testaks ainult ühiksesi ajaks, nagu Kristuse aegletel roomlastel, kes karmist sõjaelust ärawõerduma hakkasid, kuni üks wärske metsrahwas tuleb ja ärahellitatud kulturarahwa ära pühib.

Ja paljud praeguse aja riigid katuwad kõigest jõult seda sõjalikku waimu oma alamates üles õhutada, — küll sõjameeste wahwuie ülistamisega, küll sõjaharjutuste, paraadide jne. abil.

Nüüdne Balkani sõda on nagu loodud selleks, et kõik sõjalikud wooruied temas õitsema lööksid. See pole mitte paari maa-ahnitseja kaupmehelik nägelemine, waid rahwaste wõitlus elu ja surma peale. Wabalt, kokkuleplikult nad seal elada ei wõi, — kes jääma, kes kaduma peab, selle üle teeb otsuse mõek ja tuli.

Teated, mis sealt tulewad, räägiwad aga itta rohkem ja rohkem millegilt hoopis muust, kui kõlbliselt tubliduselt...

•

Saksa ajakirjale „März" kirjutatakse Mafeko[illegible]ast:

— Reedel 8. nowembril ilmusid Cawalkats bulgarlaste komitadshi ratia, õõtikonaki ja nõudlid linnawanemalt allaheitmist. Peale selle lättid mõlemad telefoni juurde ja teadustajid „wõidult", Batem-Tschiflicki jäänud seltsimeestele.

Kell kolm peale lõunat olid kõik juba Cawallas, eesotsas rõõwipealikud Tschernewiew ja Tschakow. Mehed näilid eht banditidena wälja, pead olid neil paljad, seljas Türgi lõõdatitelt riisutud simelid ja kõik hambuni lõjariistus. Käes olid neil loorberi-oksad (!). Linnaelanikkude „greeklaste „Sõto" ja „Jhiwio" hüüetel tulid nad konaki. Linnaelanikud — türklased oli ühte õrwalwalitasje kõrku kogunenud ja seisid seal wait ja äratardunud nagu raidkujud. Siis ilmus üks pealiikutest, tõitsa metsik ilik, konaki balkonile ja pidas Bulgaria keeli terwituskõne, kus ühtepuhku õõna „cristianski" ette tuli, ja mis seega lõppes, et nüüd ometi risti-jüngrid uskmata sultani jalge alla on tallanud. See juures näitas kõneleja Konstantinopoli poole ja greeklaste-publikum, kes sõnakestki Bulgaria keeleit aru et saanud, et leidnud waimustusele otsa ega äärt. — Siis algas linna rahustamine.

Kõige pealt nõuti Greeka piiskopilt, et ta kristliku militsia korraldaks. Wahepeal oli Tschernewiew „diktaturi" oma tätte wõtnud ja laskis teisel päewal kõik türklased kinni wõtta ja wangi heita, keda Greeka kodanikud „kahtlasteks" tunnistasid. Türklaste järel jõudis kord ka juutide tätte.

Ega õhtu kell 9 toobi mõni tõsin kinnimõetutest wangikojast wälja ja wiidi rongis läbi linna. Kalamitzas, meetert sadakond mererannast, pandi nad kahe wõi kolme kaupa kokkuseotult wäljakuiwanud jõe põhja leisma ja algas tapmine.

Püssitikludega, kinkalidega, jataganidega taoti neid, kuni wersed lihatombad järel jäid, et järgmisel õhtul jälle uusi asemele tuua. Kümme päewa — nii kaua kestis terror — lamasid surnukehad mahamatmatalt ja kõhwitatsid õhku.....

Osad selle tapmiste juures olid nii ära jaotatud: Greeklased andsid oma türklastest kaaskodanikka üles, ja kuni neid politseiseie wiidi, põletasid nende majasid maha. Tapjateks olid bulgarlased. Tapmine läks lõpuks nii jäledaks, et Greeka piiskop, ewangelium käes, pisarjiilmil diktatori palus järele jäänud türklastele armu anda. Tshernewiew wastas: „Peida oma ewangelium paarits päewaks weel ära, — Türgi koerad peawad tõik mahatapetud saama." Kõige tähelpanemisewäärilisem on, et juba paar päewa pärast tapmiste algust Bulgaria regularwäed linna jõudsid...

•

Nii kirjutab Saksa wabameelne ajakiri. Paljastustest, mis Saksa ja Austria iiamaalistes siaawlaste waenulistes lehtedes ilmuwad, ei jõuaks rääkidagi. Makedonias sünnib praegu tõeste asju, mis igas sõjaski enam ette ei tule. Seal pole enam häwitaw loodusewägi, tirg, affekt, waid külm arwepidamine ja sahkerdaja kaine nüridus.

„Rusft. Wedomostile" kirjutab St. Wolsfi Sofiast:

— „Komitadshiti", keda osalt kohalisteit elanikkudest, osalt Bulgariast tulnutest kokku seati, peetakse regular wägedeks, aga õieti pole neil mingit wastutusliit tõõd olnud. Ainult sõja algul tõõtasid nad pealetungija wäega koos; paar nädalat hiljem lagunes suurem hulk neist mõõda wõidetud maad laiali ja hakkas niijama hoolega rõõwima, nagu greeklased Salonikis. Oma tõõd tegid nad süstematiliselt. Kui makedonlaste salk Türgi küladse tuleb, wõtab ta paar — kolm tagatismeest ja nõuab nende eest mitu tuhat franki lunastusraha. See makfetakse wälja, tagatismehed lastakse lahti, aga paari päewa pärast kordub sama lugu, kuni ärawõibetud rahwal kõik raha otsas. Mõnes külas on kõik meesterahwad maha tapetud. Wahel tuleb komitadshidel tuju ujukuulutajateks hakata, siis korjawad nad naised ja ülejäänud mehed kokku ja rewolwritega ähwardades lasewad neid ristida. Bulgaria lehtedes ilmuwad aga liigutawad artiklid, kudas „pomafides" (Muhamedi usku slaawlastes) were heal ärtab ja neid esiisade usku tagasi toob.

On komitadshid ära läinud, siis tuleb kord kohalikkude elanikkude tätte. Nad seadsid endit „tshetad" kokku, wõtsid türklaste küladest kõik toidumoona ja wara ära, ajasid loomad minema ja wiisid naised ja tüdrukud wangi". Kõik tehti ettewaatlikult, ilma üleliigse kiireta. Iseäranis ettewaatlikud olid greeklased. Wastandina komitadshi-metslastele pidaisid nad kõwaste kawala Uliisese põhjusmõtetest kinni. Nad ei rõõwinud awalikult; nad tulid türklase juurde, ütlesid, et teda ametiatutusesse kutsutakse, saatsid ta kõrwalitesse kohta ja lasksid maha. Tapetult wõtsid mingi hinnalise asja, wiisid naisele, seletades, mees saatwat seda märgits, et elus ja terwe on ja läskiwat tema hoidjatele tubli kingituse anda. Naine annab muidugi wiimase, mis tal on ja greeklased lähewad edasi, naise lihtiuse üle nalja heites.

•

Need on erakorralised wägiteod, mis Europas jälestust äratanud ja juba on liidulased ise kuuldawaste walju järeluurimisit nende üle algama pidanud. Aga palju parem pole sõda kusagil. Liidulased tegid sedasama, mis türklased Adrianopolis, italiaied Tripolis, prantslased Marokkos, sakslased Kamerunis, inglased Transwaalis ja wenelased Mandshurias. Sõjas nürinewad inimese paremad tunded; ainuke, mis ule jääb, on loomalik enese alalhoidmise iund: tapa, et iind ennast ära ei tapetaks!

Wene-Jaapani sõjas wõitlesid soldatid, kes isiklikult teine teise wastu mingit wiha ei tundnud. Balkanitel on põlised weriwaenlased rinnul koos. Aastasadasid on nad külg külje kõrwal elanud, teine teist kas wõi wee klaasis äraputada ihkades. Tund on wiimats tulnud.

Wene solidtes ajakirjas „Westnik Ewropõi" kirjutab M. Ojorgin Balkanitelt:

— Kui sõja algusel Mustafa-paicha ära wõeti, langes 8 türklast bulgarlaste kätte wangi. Kuningas Ferdinand, kes lahingut peali oli waatanud, awaldas soowi esimesi Türgi wangisid näha. Saadeti kohe järele, aga paar tundi läheb mööda — wangisid ei kusagil. Wiimaks wõtab üks staabiohwitser julgust ja astub kuninga juurde: „Majesteet, soldatid torkinud kõik wangid tikkudega surnuts". Ferdinand waatanud ruttu ümber ja sõnanud: „Hea, et wäljamaa kirjasaatjaid lähedal ei ole."

Üks Bulgaria kindral andnud Küle-Burgasist sõjawangisid ära saates soldatitele käu: „Waadake, et nad laiali ei kao, kes maha jääb, kõrwaldage ära." Wangidest jõudnud ainult pooled eluga pärale.

Üks Serbia kindral teinud weel diplomatilikumalt. Sõjawangisid lähemaste Serbia linna saates, kuhu tublit 12 tundi teed, andnud ta saatjatele käju, et need 5 tunni pärast tagasi oleksid. Olnud ka tõeste. Wangidest pole aga keegi enam midagi kuulnud.

Neid kuguisid jutustanud kirjasaatjale liidulaste ohwitserid täies usus, et nii õige õigem on türklastega ümber käia. Lihtrahwast pole räägidagi. Kui sõjamehe ülem au on rohkem waenlasi maha tappa, mis lähewad tal keel weel korda sõja õigule peensusele? „Wabastatud Makedonia" asemel tuleks tõepoolest „tühjaks tapetud Makedonia" üteida.

Ajakirjandus.

Koosolek Aleksandr.kooli kapitali asjus

Tartus teelati teataweste politsei poolt ära, sest koosoleku toimepanijad olid ära unus-

tanud, et koosolek kus osawõtjad mitmest kubermangust kokku tulewad, 1906. a. 4. märtsi seadule 20. par. järele awalik kongress on, milleks siiem. asjade ministri luba waja. Nüüd teatab „Postimees", et oja „taugemalt tulnud tegelasi, tes omawahel warsti tuttawaks saanud, siisti erawiisil aru pidanud ja ühemeelselt otsusele jõudnud, et Eesti Aleksandrikooli kapitali küsimust ainult seadusseandlisel teel wõib korraldada", nii et õiguslise jõku wõimuga aiutus elule kutsutaks, kes iseseiswalt E. A.-kooli kapitali walitseks ja tema tarwitamise üle otsustaks.

Kapitali walitsuse korralduse kohta tuleb riigiwolikogule ettepandawas eelnõus järgmisi põhjusmõtteid aluseks wõtta: 1) Kapitaliwalitsuse liikmed walitakse kõik Eesti põllumeeste- ja haridus- ehk noorsookaswatamise seltside poolt. Langeb selt side arw alla 3, siis walib kapitaliwalitsus enesele lahkuwate liikmete asemele uusi iseenestelõenduse teel. 2) Liikmed walitakse määramata aja peale. Eelnõu walmistajad peawad aga teesid leidma, kudas mitte-loowitawaid liikmeid kapitaliwalitsuset wõib tagandada.

Eelnõude walmistamiseks ja muude eeltööde toimetamiseks, nagu alkirjade korjamiseks jne. waliti kooselowate tegelaste poolt: Eesti Aleksandrikooli kuratoriumi esimees wan. adw. J. Jaakson ja (Liiwi- ja Tallinnamaalt ühepalju mehi). J. Tõnisson, koolijuhataja P. Põld ja wan. adw. K. Paris Tartust, adw. J. Wilms, cand. K. Päts ja wan. adw. T. Jürine Tallinnast. Ei peaks mõni tõõst mitte oja wõtta tahtma, siis walib toimekond neile ise uusi liikmeid asemele. Toimekond wõib enesele tarwilikke kaastõõlisi juurde walida. Toimekonna kuulub J. Tõnisson kõrra.

Eelnõu tuleb enne riigiwolikogusse minemist kõigile seltsidele ja awalikule arwamisele läbikatsumiseks ette panna.

Et kõik need kawatsused ühemeelselt tarwilikuks tunnistati, siis wõib loota, et terwe rahwas ja meie awalik arwamine need mõtted omaks wõtab ja nende täidesaatmiseks ühes meeles wõlja astutakse.

„Postimees", kes ise koosoleku kokkukutsumiseja nii täharalt siske oli kukkunud, lisab lootusrikkalt juurde:

Kui igaüks oma kohust täidab ja kõik ühise mõtte heats ühemeelselt katsuwad tõõd teha, siis saame seaduse ja õigusele teel kõigist takistustest jagu!

Sellesama erawiisil peetud arupidamise kohta ütleb „Mõe Kastasada":

Nagu kuulda, pidanud küll üks salkkond oma kestel mõtete wahetust, kuid seal teh tud otsusii ei tohtis ometi rahwa healeks pidada.

Et nimetatud komisjoni walitud liikmetel ei ole mitte kõik Tartus olnud, nii et erakoosolekul soowitatud taktika ja tõõkawa mitte kõigi nende ojawõtmisel ei ole wastu wõetud. Meie arwates wõiksid mõtted peaasjalikult selles lahku minna, mis teel Aleksandrikooli kapitalile ajutuse iseloomu anda. Kui „Postimehes" awaldatud era-koosoleku pooli antud juhtnõorid sõduwateks tunnistatakse, siis on muidugi loomulik, et need, kes neid juhtnõõrisi, mis nii algupäraliselt antud, loowitawaks ei tunnista, tõõwälja neile jätawad, kes walmis on eeltähendatud juhtnõõride järel tõõtama.

Eestmesed sulgloomakaswatuse ettelugemised (kursused) Tallinnas.

Tallinna Eesti Põllumeeste-selts paneb 25. weebr. kuni 2. märtsini eesmejõ ühendätaleed sulgloomakaswatuse ettelugemised (kursused) toime. Ettelugemiste ülesanne on algajatele sulgloomakaswatujes tarwilikke juhatusi ja näpunäiteid pakkuda ja sulgloomapidajaid uuemate ja täielikumate kaswatusjeewiijibega tutwustada, kui ka munamüügi-ühistuse korraldusega põllumehi tutwustada.

Ettelugemistel, mis igapäew 3 tundi wältawad, wõetakse järgmised ained läbi:

1) Sulgloomade tähtsus põllumajanduses.
2) Kodulindude anatomia ja füsiologia.
3) Kodulindude tõud: a) Europa tõud, b) Aasia tõud, b) Ameerika tõud.
4) Kodulindude kaswatamisest üleüldse (kaswatuse liht, wiisid jne.).
5) Loomulik haudumine.
6) Poegade kaswatamine.
7) Kanamajad.
8) Kanade haiguted ja nende arstimine.
9) Munamüügi-ühistused.
10) Munade alalhoidmine.
11) Ane-, pardi- ja kalkunikaswatus.

Ettelugemiste juures tarwitatakse selgitawaid tabeliid, piltiid ja muid õpeabinõusid.

Ettelugemised peetakse „Lootuse" seltsi majas (Gonsiori uul. nr. 4) igapäew kella 4 kuni 7 peale lõunat.

Ettelugejaks on tuntud sulgloomakaswataja Julius Aamisepp, kes oma teadmiisi Peterburis toimepandud pikaajalisiel erikursustel on täiendanud.

Et ettelugemisteist ojawõtmist kõigile kätteteadawaks teha, on maks wõimalikult odaw, iseäranis naisterahwastele, määratud. Meesterahwad maksawad terwe aja peale 1 rubla, naisterahwad 50 kop.

Tallinna Eesti Põllumeeste-selts liikmetel (1913. aasta liikmekaardi ettenäitamisel) ojawõtmine hinnata.

Oja wõtta soowijaid palutakse aegaste üles anda.

Ülesandmiiji wõetakse wastu:

Seltsi kirjatoimetaja „Tallinna Teataja" taliituses.

Tallinna Eesti Põllumeeste-seltsi eestseisus.

Wäljamaalt.

Poincare uuendused.

Prantsuse wabariigi uus president Poincare tahta õuekonna kombeid palju lihtsamaks teha ja wälimisit hiilgust märksa wähendada. Ta jätta enesele õigule lihtsalt wanade tuttawate poole külaste sõita ja neid enese poole kutsuda, mida tema eelkäijad teha ei 'ulgenud. Pariisis tahab ta üksi ilma sõhandarmite ja nuuskurite karjata liikuda. Senistel presidentidel oli toembts endid ajutandsi läbi esitada, kui neil enestel wõimalik polnud ilmuda.

See adjudant polnud harilikult muu teegi kui staabiohwitser. Nüüd seatawat niisugune mood lõsje, et presidendi äraoleku tema alet järgmine riigiametnik täidab: peaminister, minister jne.

Ameerika hiigelaew.

Kõige suurema sõjalaewa ehitawad Põhja-Ameerika Ühendatud riigid. See üüldreadnouth on 28.000 tonni suur. Tema pikkus 570 jalga, kiirus 21 sõlme tunnis. Tema peale pandatse 10 neljateistümnetollilist suurtükki, mis kahe kauba wiie torni peale asendatakse. Laew läheb 20 miljoni maksma ja saab weel tänawu aastal walmis.

Ameerika insenerid ei olla aga weel selle laewaga rahul ja tahta üüldreadnouthi ehitada, mille peale 20 suurtükki asendatakse.

Balkani sõda.

Rahwuswaheline seisukord põnew.

Läbirääkimised, mida wiimastel päewadel Sofias Rumenia ja Bulgaria wolinikkude wahel peeti; ei ole tagajärgeid andnud, waid surnud punkti peale seisma jäänud.

Rumenia walitsus nõuda Musta-mere säjet maariba kuni Warnani ja Silistriat. Silistria on paremal Donau kaldal, temas elab 26.000 inimest ja seitsekahesandikku nendest on bulgarlaed.

Üleüldse nõuab Rumenia 6000 ruutwersta maad. Bulgaria pakub 22 küla ja alewikku, milledes bulgarlaed ja rumenlaed segi elawad. Selle peal on läbirääkimised katki jäänud.

Suurriikide wahel on wiimastel päewadel Bulgaria-Rumenia üüli pärast wäga elaw mõtete-wahetus olnud. Üksikute riikide nõuandmised ja manitlused ei mõjuda, suurriikdel tulla õhjielt wälja astuda.

Rumenia olla aga wäga kannatamata ja tahta ilma ultimatumi ettepanemata soowitud maatüki ära wõtta.

See asjaolu tehagi Wenemaa diplomatilistes ringkondades rohkeste muret, kirjutab „Birsh. Wed."

Parlamendis on raudteede sõja tarwidusteks walmisseadmise projekt wastu wõetud.

Bukarestis on kuulujutud laiale lagunenud, et Wenemaa oma saadiku Schebeko lealt ära kutsuda, sest et see õigel ajal Rumeniat kõmelõpinguga ühinemisest eemale ei suutnud hoida. Schebeko järeltulijana nimetatakse siin Krupenskit, riigiwolikogliiget.

Palju rohkem sekelduste ainet suurriikidele annab Albania ja Skutari küsimus. Selles asjas mängib Italia tähtiat osa ja tema seisukord on õige tähar. Montenegro kuningas seisab Italia kuningaga sugulaislises ühenduses. Montenegro kuningas tõendab, et rahwas ta troonilt ära heidab, kui Skutari Albania külge läheb. Italia kuningas tahafs oma sugulast kaitseda. Aga siis peaks ta Austria wastu wälja astuma. Italia diplomatia peaeläimiel on küll Austria nõnda palju järele annud, et Skutari ringkonnast üks oja maad ja Jpeti linn Montenegrole läheb, mitte aga Skutari linn.

Kui montenegrolaed Skutari ära wõtawad, siis nõuab Austria, et nad sealt lahkuks. Nagu „Wetšherneje Wremja" teatab, toetab Wenemaa niisugusei korral Montenegrot. Sellest wõida õige rasked sekelduse tõusta. Italia peab aga 1897. aasta lepingu järele Austriat toetama.

Londoni politikaringkonnad olla Austria seisukoha pärast Albania asjus wäga mures. Inglismaal walitseda aga arwamine, et kui montenegrolaed Skutari ära wõtawad, siis neid sealt keegi wälja ei aja.

Mida Austria õige nõuab? Selle küsimuse peale wastawad wäljamaa lehed:

Austria plaani järele peawad tulewale iseseiswa Albania piiridesse Skutari, Jpet, Prisren, Djakowo, Dibra ja Janina minema. Austria walitsus on oma wolinikule Londonisse teatanud, et tee suurriikide wolinikkudelt nende lõpulikku seisukohta nõuaks, sest Austria kuiud sõjawalmis olekuga minna wäga kurets.

Arwatakse, et Rumenia mitte oma tõe peal Bulgariale suuri nõudmiisi ette ei pane, waid et Austria teda wahetpidamata tagant kihutab.

Rahwuswaheline seisukord on praegu wäga tume.

Türgimaal riigipööret oodata.

Bukarestist teatab Pet. tel. agentur, et Konstantinopolist õige rahutuid sõnumid tulnud. Olla jälle uut riigipööret ja ministeriumi wahetust oodata. Pealinna juudid-pangapidajad olla walmis noortürklasi toetama ja otsustanud wäljamaa juutide poole pöörda, et need ka rahaliselt noortürklasi toetakjid. Juudi nooremehed tahta linnas miilitsat ajutada, ka rahu ajal hoiaks.

Kõik Rumenia ametnikud, kes Konstantinopolis, on rahaministeriumilt wiie kuu eest wõlgujätetud palka nõudnud. Nad saatnud saatkonna ministeriumisse, leda pole aga wastu wõetud. Siis tõstnud ametnikud kära, aga soldatid ajanud nad laialt. Paljud wõetud wangi.

Kuulu järele walmistada terwe riigi ametnikud üleüldise streigi wastu, et selle abil wõlgu jäänud palka wälja nõuda.

Wäike-Aasias konfiskeerida walitsus wäga rohkel mõedul õõjawõe jaoks kaupasid.

Bulgarlaste nõudud Gallipolis.

Berlinist teatatakse „Ruskaja Molwale": Bulgarlaed wõtsid Gallipoli eeskindlustused „Napoleoni" ja „Wiktoria" ära. Arwatakse, et nende ärawõtmine Gallipoli saatuse otsustab ja tee Dardanellidesse awab, kust bulgarlaed Konstantinopolit ja Tihatoldhat wõiwad ähwardada.

Wieni teated räägiwad, et „Napoleoni" ja „Wiktoria" kindlustuste ärawõtmine Bulairi liinist läbimurdmist tähendab.

Konstantinopolist teatatakse Londonisse, et kaunis suur Greeka wäetalk Besfina lahes maale läinud.

Tornijooks Adrianopoli peale

olewat alganud ja bulgarlaed wõtnud mitu kindlustust ära. Tornijooksjad olewat kindlad, et kindlus õige lähemal ajal langeb.

Prantsuse sõjawõe suurendamine.

Saksa walitsuse otsus sõjawõge suurendada on Prantsuse politikalistes ringkondades suurt rahutust tünnitanud. Nõutakse ühel healel ka sõjawõe suurendamist. Walitsus on ruttu selle kohalid projektiidi walmistama hakanud. Tahetakse sõjawõge arwu poolest suurendada kui ka paremaid sõjariistu muretseda. Kindlused teatakse sõjawalmis, suurtükiwõge uuendatakse.

Saksa ajakirjandus annab Türgimaale nõu ruttu järele anda, et mitte ka uut sõjawõge kaotada.

Üleüldise määratakse selle peale 510 mihoni franki.

Rattawões ja suurtükiwões seatakse kolmeaastane teenistuseaeg sisse, mille läbi soldatite arw suureneb.

Berlinis hakatakse üleüldise Europa sõja võlemaplahwatamist kartma. Ka Austria tawatewat suuri summatid sõjawõe suurendamiseks määrata ja teenistuseaega kolme aastani pikendaba.

Wenemaa ja Austria Albania küsimuses.

Austria-Ungrial olla ikka weel plaan Suur-Albaniat luua, mille piirides ka Djakowo ja Dibra olekiid. Sarnale uue riigi ajutamine olla Austriale wäga kasulik. Djakowo elanikud on aga serblaed, ses ainult rõhumise tagajärjel Muhamedi usku läinud, et julgeolek selle kloostri ümbruses kindlustatud oleks, mida aga siis loota ei ole, kui klooster Albania alla läheb. Tõõstus ja kaubandus on praegu ainult õigeuskliikude serblaste käes. Nii ei wõiks etnoarafikisi ega kaubanduslisi põhjusid olla, mis Djakowo Albania külge liidaks, aga Austria tahab seda siiski teha. Ka Dibra on õigeuskliide serblaste linn. Ei wõi arwata, et selleai linna Albania külge liitmises Wene ja Austria waated ühte lähefkid. Ka Jpek, Prisren ja Skutari on niisugused punktid, kus Wene ja Austria wahel waadete lahtuminemisit karta on.

Lahing.

Konstantinopolist 7. weebr. Türgi ringkondades õnelõdakse, et Sinetki ja Tiberkeskioi wahel lahing on olnud, mis juures türklased mõned kõrgustikud ära wõtnud. (Pta.)

Wõitused Adrianopoli juures.

Schukri-pasha on Adrianopolist traadita telegrafi teel teatanud, et kindlusewägi wäljatungimise toime pannud, nimelt hommikupoolsetest kindlustustest. Türklaste kaotused Schukri-pasha teadete järele on suured. Hommikupoolne kindlustus annud alla; suurtükid jätud paigale, aga lukud olnud ära wõetud.

Wõitused Gallipolis ja Tshataldshas.

Saroje lahes, Gallipoli rannal on Bulgaria wägi Greeka laewadelt maale läinud.

Rodosto ümbrusest on wiimastel päewadel 1850 haawatut Konstantinopolise toodud.

Marmorimere kaldad olla türklaste surnukehasi täis. Need olla nende surnukehad, kes bulgarlaste eest põgenedes ujudes laewadelkatsuld pealeda.

Soomuslaewa „Barborosja" peal olla Hurschid-pascha; seal samas olla ka haawatud Enwer-bei peidus.

Türklased on Kuschkai ära wõtnud ja selle juures 300 meest kaotanud. Bulgarlaed kaotanud seal Türgi teadete järele 420 meelt.

Peale selle on türklased Sinetki ära wõtnud.

Kurdlased on Epiwatoii ära wõtnud ja seal eeskujuliku Armenia kooli ära põletanud „Neue Freie Presse" arwamise järele ei ole bulgarlaed Tshataldsha liinist läbitungimise mõtlest lahti ütelnud. Selle tõendusteks toodakse fakt, et bulgarlaed Türgi pareme tiiwa peale tormi jooksnud ja Osmankioi ära wõtnud.

Bulairis on türklastel weel üksainuke kindlustus jäänud, nimelt „Sultanie". Konstantinopolit on 20 weolaewa nõutud, et need õige halwemal juhtumisel sõjawõe peale wõiks wõtta.

„Wiktoria" ja „Napoleoni", mis juba bulgarlaste käes, on Krimmi sõja ajal prantslaed ehitanud. „Sultanie" on uus. Kõige halwemal korral pandawat Türgi wägi laewadele ja wiidawat Aasia kaldale.

Mõnede teated järele ollagi juba suur ola Türgi wäge laewadel. Palju arablasi on Gallipoli juures wangi langenud. Lahing olnud minewal pühapäewal; bulgarlaed wõtnud Eksamilli kõrgustikud ära, mida ainult arablased kaitsenud. Nendest saanud 770 surma ja umbes 2500 haawata.

Salk bulgarlasi, 130 meest, eksinud ära ja sattunud arablaste kätte wangi.

Albania küsimus.

Austria olla järelandlikumaks läinud ja walmis mitmes asjas teiste riikidega Albania küsimuses kokku leppima. Ainult Skutari küsimuses olla ta kangekaelne ja nõuda, et see tulewale Albania piirides oleks.

Seisukord Türgimaal.

Türgimaa tahta raha puudusel Rodosle saart Italiale ära müüa. Italia on selle eest juba 50 miljoni pakkunud.

Saksa kommikumaa pant olla siiski Türgimaale poolmiljoni Türgi naela laenanud.

Sultani küüskirja läbi on walitsusel õigus kõiki summatid, mis riigikassas hoiu peal, enesele tarwitamiseks wõtta.

Wangitodadest lastakse wangid lahti ja saadetakse tagawarawäelistena sõjawäkke.

Kaugemalt riigist

Kuberner ja poolakad.

Hiljuti nimetati Giers Minskiste kuberneriks. Juba on jõudnud lühikese aja jooksul uus kuberner oma meelsust awaldada, mille kohta poolakad ütlewad, nagu „Denile" kirjutatakse, et uus kuberner neile olla sõda kuulutanud.

Kohe esimestel päewadel langesid uue kuberneri poolt poolakate peale mitmesugused karistused. Trahwid, mis walitsuse poolt poolakate peale pannakse, on enamaste ühesugused ja nimelt 500 rubla trahwi, ehk kolmeks kuuks kinni. Sala Poola koolide pärast mõistis ringkonna-kohus ennemalt ikka 1 — 3 rubla trahwi, kuna nüüd kuberneri poolt määratud trahwi kuuma 500 rubla wälja teeb. Kuberneri ettekirjutusel ei tohita poolakeeleeid siltiji üles panna, isegi niisugused sildid lastakse maha wõtta, kus pool kirja Wene keeles on. Ühe õõnaga, Poola keel tõrjutakse igalt poolt õõwale.

Kurjategijate salk.

Moskwa salapolitseil läks korda neil päewil kurjategijate salka kinni püüda, mis päris kawakindlalt mitmetuguii rõõmtõõsi ja tapmiisi korda pani. Sees salk oli niisama korraldatud, nagu „musta automobili" seltsiki, millest oma ajal wäga palju kõneldi. See salk on üle 100 kuritõõ toime pannud. 50 rõõwimiit, tapmiit jne. on juba üles tunnistatud. Kõige hoolsam uurimine on ette wõetud.

Salakõrtsid.

Wenemaal on iseäranis monopoli sisseseadimiisest saadik salakõrtside pidamine juures õitsema õõnud. Iseäranis rohkeste on salakõrtsi Minski, Kiiewi, Mohilewi kubermangus. Arulaadaw, et rohke salakõrtside hulk talupoegade majapidamise peale wäga häwitawalt mõjub, perekondaii häwitab, ulakust taswatab niihästi maa kui ka linna elanikude hulgas. Ülemal tähendatud kubermangudes on peaasjalikult juudid salakõrtside pidajad ja peale selle ka weel need ristiinimesed, kes julgewad riskeerida. Iseäranis sellel on häwitaw mõju, et salakõrtsmikud ka warastaud asju heameelega wastu wõtawad. Kui wiinaostjal sula raha ei ole, antakse alkoholi heameelega ka wõlja, pahude, linade ja teiste aaduste wastu. Iseenesest mõista, et nimetatud ained selle juures otse pool muidu ära nõetakse. Töölisele ustakse palgamaksmise päewani wiina wõlga ja ei ole sugugi haruldane nähtus, kus kõik palk kuu wõi nädala lõpul salakõrtsmiku kätte widakse. Aga ka teda tuleb küllalt ette, et salakõrtsmik inimeled sunnib oma heats tõõd tegema. Kui keegi ei lähtõõle, siis ei anta talle ka teine kord mitte wiina.

Ka annawad salakõrtsmikud joojatele oma juures sagedaste warjualuseid, nii et tihti ka seised nende peale ei saa mõju gwaldada. Perekond on kõige suuremas hädaohus, sest ei teata, kust perejia tuleb otsida. Selle aja jooksul püüab aga salakõrtsmik õnnetut nii kaua oma juures warjata, kuni ta on selle joodnud puupaljaks teha. Nagu teada, on Wenemaal külgehakkawad luguhaigued wäga suurel mõedul laiali lagunenud. Selles laialilaugnemises ajawad igatahes ühte peaosa salakõrtsid. Salakõrtsmikud maal pidawad sagedaste niisugusi naisterahwaid oma juures, kes linnades enam ei wõi olla ja need külwawad suureste külgehakkawaid haigusi laiali. Awalikult wiinamüügi aeg on piiratud, aga salakõrtsid ei tunne mingiisugusi aja määrusi. Siis kui wiinapood kinni on pandud, just hakkab nende äri aeg. Tuntakse ka seda ära, misjuguse kahju salakõrtsud saadawad, kuid praegustel oludel on nende wastu wõitlemine otse wõimata.

Nõnda on lugu sala wiinamüümisega Wenemaal. Ka meie maal kaebatakse wiimsel ajal rohkeste selle üle, et salakõrtside hulk igal pool suureneb.

Kuigi siin weel wiina salaja wahest nii suurel hulgal ja niisugune awalikkusega ei müüda kui Wenemaal, kuid siiski on see nähtus juba küllalt seda ära teeninud, et seltskond ta wastu ise peab tõõsiselt wõitlema astuma.

Ihnuse surm.

Moskwas elas juba 33 aastat Nastasja põikuulitsas koolõpetajanna Matwejewa oma 10 toalises korteris. Teda peeti jõukaks inimeseks, kellest teati, et ta oma raha protsentidest elab. Kuid oma jõukusest hoolimata ei käinud ta mitte kellegiga läbi ega keegi ei käinud ka mitte tema pool. Olgugi, et ümbruses otse muinasjutulisi lugusid ta rikkusest kõneldi, elos Matwejewa sellest hoolimata kõige lihtsamal wiisil. Mida wanemaks ta läks, seda ihnsamaks ka. Ta tegi wiimaks omale ainult kalja pudi ja suurema hulga ajast ta nälgis. Mõni aasta tagasi warastati ta juures midagi. Ta arwas teenija süüdlaeks, laskis selle lahti ja sellest ajast saadik ei wõtnudki ta omale enam teenijat. Peale kojamehe ei peajenud üksi hing ta korterisse. Ta käis ise poes ja ostis sealt, mis temale ja ta ainsatele sõbradele — kassidele tarwis läks.

Paar päewa tahtis weetooja Matwejewa korterisse minna, koputas, aga keegi ei wastanud. Ainult kasside kurbikku näugumit oli kuulda. Seal ütles kojamees, et Matwejewat juba mitmel päewal ei ole näha olnud. Wiimaks anti politseile teada ja kui ka ise wastust ei saanud, murti uks lahti. Kui sisse mindi, oli korter oma endises seisukorras. Igal pool oli põõritama panew mustus, ämblike mõrgud, hallitus, kasside wäljaheited. Hais oli nii mõõt kole, et waewalt mõõdi hingata. Kubagi ei wõinud näha, et siin inimene ees elas. Kui ühe toa uks awati, jooksid sealt kassid näägudes wälja. Selles toas lamas ka korteri perenaise surnukeha. Tal oli ainult mana järginaru seljas. Ta rinnad olid paljad ja kassid olid osalt rinnad ja parema käe peaaegu täitsa ära sõõnud. Arstide arwamise järele oli ta juba mitme päewa eest ära surnud, sest tõõmast toast hoolimata oli surnukeha juba mädanema läinud. Nähtawaste oli ta järsu südameraabanduse kätte ära surnud. Korteri läbiotsimisel leiti ühest lahtisest kuhf brilljant ehteasju ja palju võõbedat. Puhast raha leidus ainult 154 rubla 95 kop., rahapaberid 59.500 rubla wäärtuses. Üleüldise jäi tal warandust üle 70.000 rubla wäärtuses järele. Ei teata ka sedagi, kes selle suure warandusse pärimad.

Peterburist.

Amnestia asjus.

Nagu „Retshile" teatatakse, olewat siismiste asjade minister politsei-departemangu direktori aruande heaks kiitnud. Aruanne sisaldab amnestia kuulutamist neile isikutele, kes administratiiwisel teel trahwitud on.

Tulewal nädalal saadetakse kuberneridele, linnapealikutele ja riigi üksikute osade ülematele sellekohane ringkiri, et kõik karistused, mis administratiiwisel teel määratud, ära tulewad muuta. Niisama saadetakse ka nende isikute nimekiri, keda kõrgatustete pooli karistusest wabastatud.

Kui palju Wjaltšewa palka sai. Kui Wjaltšewa 1893. aastal Peterburis Wäiksesse teatrisse teenistusesse astus, makseti talle 50 rubla kuus. Ta oli sellel ajal juba üle 20 aastat wana. Kiiewis elades oli ta palk 30 rubla kuus. Kuid warsti tõusis ta palk Peterburis juba 300 rubla peale kuus (harilikult ei makstagi Wenemaal tuntud operettide esimestele jõududele üle 600 rubla kuus). Aasta peale leda tõusis Wjaltšewa palk juba 500 rubla peale kuus ja järgmisel aastal tõitis ta Moskwaste, kus 1200 rubla suurule kuu palgaga lepingu tegi. 1900. aastal makseti Wjaltšewale 200 r. etteaste eest, kuna ta selle juures pea iga õhtu laulis. Seega oli ta kuu palk sellel ajal umbes 5000 rubla. Aga warsti hakati talle etteastumile eest 500, 800 ja wiimaks 1200 rubla maksma. Moskwa Ermitaažis laulis ta kaks kuud ja talle makseti selle eest 40.000 rubla. Ettewõtjad makid hea meelega Wjaltšewale niiwõrt suurt palka, sest tema õõlul olid tõõstelukud alati määratu suured.

Raske elu. Neil päewil leiti ühest Peterburi turnuaialt wäikene naakroni kasti laudadest tehtud puukärgile. Puukärgis oli umbes neljja wõi viie kuule lapse surnukeha. Laptsele käes oli kiri. Kui kiri lahti tehti, oli seal järgmisi lugeda: „See laptsene on neli kuud wana, ta on ristitud ja ta nimi on Anna Matte ta maha. Minul ei ole jõudu teda matta. Naine on haige, kuna ja peab kuue wäikese lapse eest hoolt kandma. Mg olen ise ilma tõõta. Onnetu isa."

Lapse surnukeha wandatakse arstide poolt järele ja kui ta juurest wägiwaldse surma märkiii ei leita, maetakse ta maha.

Riigiwolikogu.

Koosolek 6. weebruaril.

Wastused haridusе-ministri tõne peale

Nowitski tähendab, et wõimale Wenemaale ei ole 14—15 aastaed rewolutsionäärid mitte kedagi, Tema ei karda muiduguid rewolutsionäärid, aga see on kardetaw, et Wenemaal riikwad tõõstatakisi lapsed ära.

Lwow II räägib teektoha gruppe nimel. Politsell on eratorralistel juhumisel õigus koolidesse tungida, aga selleil juhtumisel oleks ta koolimalituski oma abinõudega walmis saanud. Ka teektoht on selles arwamises, et koolides polititkisit tõõtustõõd teha ei tohi ja koolimalitsus peab selle järele hoolega walwama. Kui aga politsei koolimalitsuse aiet saitma hakkab ja koolimalitsus politsei ajet, siis ei saa Wene riigis peale korrgtuste mitte midagi olema.

Kaiak Karaulow: Hariduse-ministri wastus ei laulu sellest õõnagi, kas tal teektoolides kord walitsed wõi mitte. See õõjakäit, mida minister ette wõttis, häwitab kooli põhjalikult ära. Ma imestan, mu herrad et teie mitte kõik wihaiets selle tooni üle ei saanud, mida hariduse-minister tarwitas. Sellest toonist kõlas selgeste kahjurõem wälja, kui ta teektooli lagunemisest raätis. Minister teatas, tema tahafs, et kõik ülemuiele kooli truuks jäätid, ja lubas isegi, et koolis teisest mahajääjad õpikiid. Mina arwan, et kool riigis mitte nende jaoks ei ole, ses teisest maha jääwad, waid just nende jaoks, kes rohkem arenenud, kes edasi tungiwad.

Teised kõnelejad midagi uut enam ei paku. Ajutaste üleminekute formeliie haaletamise juurde. Oktobristide formel wõetakse wastu. Parempoolsed nõuawad, et uste kaudu uueste healetamisit korrata. Päris ootamata tagajärg. Oktobristide formel saab 166 healt wastu ja 164 poolt. Selle järele lükatakse healetamisel progressistide, kadettide, sotsialdemokratide, rahwusiste ja parempoolsete formelid tagasi.

Et wolikogu raskest seisukorrast peasta, paneb Shtšepkin lühikese formeli ette, millesse tähendatakse „et wolikogu hariduse-ministri seletustega rahul ei ole, mispärast, seda formelis ei motiweerita.

Selle formeli poolt healetawad äärmised paremppoolsed, kadetid, progressistid, oktobristid. Wastu healetajid rahwuslased ja parempoolsed.

Shtšepkini formel wõetakse 174 healega wastu, 151 healt olid wastu.

„Uste kaudu, uste kaudu" — karjuwad parempoolsed.

Uste kaudu healetamisel oli 169 healt poolt ja 165 wastu. Selleiga tunnistatakse, et ministri seletusega riigiwolikogu rahul ei ole.

Tööliste elu.

Mitmed õhtujed linni pandud.

Liiwimaal selitsiasjade komisjon otustas oma wiimasel koosolekul tööliste haridusekõrgi, pagarite-ühistuse, hariduseselts, „Kusme", tööliste-ühistuse, Liiwimaa puutööliste-ühistu.

Riia ehituseto õliste-ühituse ja weel mitmed teised ühituled ja seltsid põhjuskirjast üleastuse pärast kinni panna.

Tartu trükitöölised

on ärewuses, sest et nende peremeestega kokkulep itud nõudmist, et kõik tööliied, kui wõimalik, wanadel kohtadel tööd saaksid, peremeestpoolt ei täidetud. Jõeäranis „Postimehe" trükikojas ei ole selles asjas tööliste nõudmistele wastu tuldud. „Postimehe" endine trükitöö line Walter Rätsepp tahtis „Postimehe" trükikotta tagasi tööle saada, kuid sealne trükikojafaktor Talmit teatas temale, et tema jaoks „Postimehe" juures enam kohta ei olewat ja ei leidwat ka „Postimehe" trükikoja juhatus wõimalikuks teda enam tagasi wõtta. W. Rätsepp oli streigi ajal tööliste poolt walitud hinna-tariifi komisjoni esimees ja on täieste kaine ja korralik tööline. Küll aga wõeti „P." trükikotta weel hiljuti tööle Tallinnast trükitööline Tõnu Sander, kes seal streigi ajal töötas ja kes sealt ametiwendade wiha alla lattudes lahkuma pidi. W. Rätsepp oli kuni streigini „Postimehe" kirjastuse-äri ühituse osanik ja osaühituse nõukogu liige, lahkus aga streigi ajal osaühituseest.

Päewauudised.

Sõjaa murehemine Balti jadamaa eh. Raudtee ajemittude toosoleiul, mis nende päewadsees Peterburis ära peeti, on selleks joowi awaldatud, et raudtee weotarifi Balti jadamaiesje alandataks. Sel teel wõidaks üks rohkem Wenemaa ühja jaata, mistõttu wäljamaa kõwiõe tisjewedu wahenets ja Baltimaa Wenemüüt tarwitama hakkaks.

Sõjaa laewa.ehituse tööd. Mühlgrabenis, Riia rannas lähewad tõuma aja peale waatamata täie hooga edasi. Praegu on mullatööde juures üle toimeaja mehe ametis; weebruariku jookul wõetakse weel 500 meest juurde, mispeale töö ööd kui päewad käima hakkab.

16 seltsi kinni pandud. Liiwimaa kubermangu seltsiasjade komisjon on oma hiljutisel koosistumisel 16 seltsi kinnipanemise otsuseid teinud. Nende hulgast on 5 seltsi hajarmangude pärast kinni pandud.

—el.— **Majandusühituse ajumisel.** Rannawallas Koopsi tõlas on põllutöömajinate juures mõnigi ühituse ajumisel. Põhjustiri on juba ülemale poole kinniamisets ära saadetud.

—el.— **Põhjustiri kinnitamata jäetud.** Kuigatsi Haridusteseltsi põhjustiri on Liiwimaa kubernerii poolt selleparäst kinnitamatalt tagasi saadetud, et selles seltsi liikmematsu juures ei olnud ära määratud.

—el.— **Kinnitamata jäetud seltsid.** Laatre „Kaja" seltsi ajutajate poolt Liiwimaa kubernerile kinnitamiseks saaatud põhjustiri on kinnitamatalt tagasi saadetud, sest et selles peakoosoleluste kokkukutiumise kord ära ei olnud määratud, nagu 4. märtsil 1906. a. wäljaantud seltsile ja ühituste kohta kõiwad reeglid nõuawad.

— Hiljuti saatsid Otepää Gothardsbergi Majapidajateseltsi ajutajad selsi põhjuskirja projekti Liiwi kubernerile kinnitamiseks ära. Küüd on projekt kinnitamatalt tagasi saadetud, seletulega, et see 4. märtsil 1906. aastal kinnitatud seaduse järele ei ole koostatud.

Baltimaa projektid riigiwolikogus. Seadusprojekt wäljaspool abielu sündinud laste olu korra parandamiseks Läänemere-kubermangudes ja Poolamaal on riigiwolikogu komisjonis wastu wõetud. — Ühisasjade abikomisjonis on Läänemere-kubermangudes Luteri usu kiriku kogukondade kohta käiwa seaduseprojekti läbi katsumine alganud.

Wäljaärdamine Liibawi kaudu. Käesolewal aastal jaanuarikuul on Kuramaa kuberneri kantellei Liibawi osakonna kaudu 298 wäljamaa pasji wälja antud. Minewal aastal jaanuarikuul ei olnud see arw suurem kui 634.

Luba laenuandmise määra suurendada on Järwa-Jaani Hoiu- ja Laenu-ühituselle antud seega et ühele liikmele antaw laen mitte üle 1000 rbl. suur ei tohi olla.

Uus Riia õpekonna kurator. Nagu „Rew. West." teatab, on lõpulikult otsuseks tehtud Odessa õpekonna kuratori Shtherbakowi Riia õpekonda nimetada.

b. **Keisripiltidega tasturätikuid ja muid asju** ei korjata nende omanikkude käest mitte ära, kui keelatud on neid edasi müüa, ehk muidu tuleb trahw.

Wallawanemad, kes Romanowi pidustustele on kutsutud, saadetakse kolmandas klassis 4. klassi hinnaga Peterburisse ja tuuakse sealt selleiama tariifi järele tagasi.

„Kodused Healed". Audru õpetaja A. Oebius tahab uut ajalehte „Kodused Healed" wäljaanda. Leht ilmub üks kord kuus ja maksab 30 kop. aastas. Lehe sisu oleks maal nõlugustele inimestele lugemisainet anda, kellel seda ei ole. Leht toob peaasjalikult kirjeldusi kodumaalt ja kodumaa minewikult.

Wald, kes igas kuus ühe talukoha ära joob. Nitau wald Riia kreiis on tänawu jaanuarikuul 3000 rubla eest wiina ära tarwitanud, mis oma kohalt juba mõitele talukoha wäärtuse wäljaa teeb.

Mõlder weetratta wahel surma saanud. 29. jaanuaril t. a. kukkus Sangastes Laatre Oru weski mõlder Johan Tootli weski määrmile juures weski weetratta wahele. Surm oli silmapilkne. Kodunu oli poisimees, teda jäi leinama 65-aastane ema.

Oraste seltukorraft. Wilmastel päewadel olid Wenemaal õige tugewad külmad. Põhjas ulatasid nad 36, lõunas kuni 18 kraadini. Onnets oli peaaegu terwel Wenemaal sel ajal lumekord maas, nii et kanged külmad orastele kahju teha ei saanud. Põhjas ja idas, niisama ka Kesk-Wenemaal on lumekord õige paks, ulatab kuni 1½ arsinani, lõunas aga on ta pärasiste sulailmade tagajärjel peaaegu ära sulanud. Lumesi paljaid kohti on õhtus ja põhja-õhtus ja ka Wäike-Wenemaal.

Wägiwalla tarwitamise kaest. Laupäewa õhtul tuli Waistjellinas W. tõlla noormees M. walba W. poodi, kus wend õega kaheksi kauplewad. Kui noormees nägi, et wenda kodus ei olnud, hakkas ta neidu poest tuppa meelitama, kuhu see ka ilma paha aimamata läks. Waewalt oli neiu üle poeukse tuppa läinud, kui noormees tema juurde kargas ja tema kallal wägiwalda tahtis tarwitada. Wahwa neiu ei kaotanud oma meelekindlust; ta lai laualahtli juurde peafeda, kust ta rewolwri tõmmas ja metlaist furnuks lasta ähwardas, kui see toast ei lahku. Noormees kadus furmariista nähes toast kui wälk. Mõni päew warem oli neiu temast ruikatega wõitu saanud. Olnugi, et neiu julgust ei kaotanud, aga ometi ei ta ehmatuse pärast järgmisel päewal haigeks.

Plahwatus Riia postkontoris. Teistpäewa hommikul, kui Riia postkontori teises otakonnas postipakkisid kottidest wä'ja wõeti; plahwatas üks pakk, mis J. Witholi nime peale adresseeritud oli. Pakisaatja oli Ljubto kaubamaja Odlis. Plahwatuse juures sai postilion Iwan Semjanow wiga, kes näo ja käed ära kõrwetas; ka mõlemad kõrwa trumminahad on katkenud. Kurimisel selgus, et plahwatus paunutamise rewolwrist „Pugatšjist" oli tulnud, sest pakist leiti peale rewolwri weel rohkeste padrunisi.

Südameta mees. Hiljuti wiis Walstselina. Setumaa ligidal keegi mees „Olew." teatel oma naise, kes juba kaks aastat põdemas on, selguga metsa, et ta sinna ära külmaks. Onnetu naine hakkas wiimale jõuga karjuma mida keegi naaber kuulis ja appikarjuje oma juurde wiis.

Kohtukoda.

Kohtukäimine lapse toitmise pärast. Marie R.-l, kes Wäimres teenis, oli 1910. aastal sellegi Hindrek O.-ga laps sündinud. O. talgas, et see tema laps on, ning ei tahtnud ega lubanud lapse kaswatamisels oma abi. R.-l olid ohtus kaks tunnistajat, kes seletaisid, et nemad ahte juhtumist teawad, kus O. neiu juures oli. Rapla rahukohtusie, kus ai ees oli, tõi O. mitmed tunnistajad, kes seletaisid, et O. oma juures maganud ei ole, küll aga mitmed eiled tülapoisid. Rahukohtunik tunnistas nõudmile tühjaks. Marie R. kaebas rahukogusse. Siin leidis tema poolt ülesantud tunnistajate ütelused uskumist ja rahukogu kohustas meest lapte toitmise raha tõlm rubla kuus kuni lapse 10-aastaiseks laamiseni, wõi kui laps ennem ira lureb, tema furmani maksma. O. ufaduiemees ei jäänud selle otsusega rahule ja andis enatisie edasikaebtule, milles ta nõitas, et Balti eradõiguie 111 jao 165. paragraf kõlab selgel tõnal — wäljaspool abielu sündinud lapse isaks tunnistatakse see, kes tõe wastaselt kõik tunnistatakse see, kes ise wastaselt kõik tunnistatakse, et emal lapse emaga luguline ühendus on olnud — aga mitte warem kui kümme kuud ja mitte hiljem kui 182 päewa enne lapse sündimist. Leda wabastatakse aga ila kohustest, kui ta kindlaks saab teha, ehk kui lapse ema ise tunnistab, et temal see aeg ka teiste meesterahwastega luguliit kokkupuutumiit on olnud. — Senat leidis, et rahukogu sellega õieti ei olnud teinud, kui ta nõudmile ainult kahe tunnistaja üteluste peale toetades õigeks tunnistas, sest ta jättis wäga tähtsa tähtsa tähtsa

Kalew - Liuwälli.

Gonsiori aias, Wene turu wastas.
Pühapäewal 10. weebruaril f. a. kell 3 peale lõunat.

Üle-eestimaal. wõidujooks.

a) Jooks 1500 meetri peale I kl., b) jooks 500 meetri peale II kl., c) jooks 1500 meetri peale III kl., d) jooks 10000 meetri peale I kl., e) **kroosti jooks.**

Sisseminek: Wõidujooksu ajal meester. 40 kop., naister., koolipõil. ja seltsliikm. 30 kop. Aastakaardid ei ole makswad. Peale wõidujooksu harilikud hinnad, 30 ja 20 kop. Wõidujooksu ajaks wõetud piletid on ka pärast harilise muusika ajal makswad.

NB. **Reedel 8. weebruaril f. a. kella 1/29—11**

MUUSIKA.

Sisseminek 20 ja 30 kop. 887 Juhatus.

Põhja-Balti Wastast'kuse Mere Kinnituseseltsi „Mereadi"

peakoosolek

peetakse pühapäewal 10. weebruaril f. a. Turingklubi ruumides, Rüguliste uul. nr. 13, ära.

Päewakord: 1) Koosoleku juhataja walimine. 2) 1912. a. aruanne. 3) Politi tingimiste läbiwaatam. 4) 1913. a. eelarwe ja tegewuseplaan. 5) Põhjuskirja muutmise küsimus. 6) Walimised. 7) Jookswad asjad.

889 Juhatus.

Tallinnas, „Lootuse" seltsimajas
peetakse 25. weebruarist kuni 2. märtsini 1913. a.

sulgloomakaswatuse ettelugemised

(kursused).

Ettelugemised on igal päewal kella 4—7 p. l.
Ettelugejaks on hr. J. Kamisepp.
Maks osawõtmise eest: wõerastel meesterahwastel 1 rbl., naisterahwastel 50 kop. Tallinna Eesti Põllumeeseteselti liikmetel (1913. a. liikmekaardi ettenäitamisel) h i n n a t a.
Osawõtjaid palutakse aeglaste üles anda seltsi kirjatoimetajale „Tallinna Teataja" tallinles. 868
Tallinna Eesti Põllumeeseteseltsi eeteeisus.

Rakwere

Eesti Laenu- ja Hoiu-ühisus

wõtab raha hoiule ja maksab hoiusummade pealt 4 ja 5%; laenude pealt wõtab 6 ja 6½%. 233

aeru antakse ainult liikmetele, kuna hoiule wõib igaüks tuua, kus juures raha hoiuleandjatel mingit kroonu- ega margimaksu maksta ei ole.

Ärituunid on igal äripäewal kella 10—1.

Ärituunid on Rakwere Eesti Hariduseseltsi majas, Laial uul. nr. 140

Telefon 1038. **Ehitusekontor** Telefon 1038.

Walmistab majaos ja tanalisatsioni plaanisid, teeb eelarweid ja wõtab majade ehituse järelwaatusi oma peale.

Insb. Aseiew, W. Schilting & Ko.

Suure Karja uul. nr. 9, endise Eesti Laenu- ja Hoiu-ühisuse ruumides, teise korra peal.

Uhistegew. nõuandjaks

otsitakse kohale eelwalmistusega õrgema haridusega isikut. Palk 200 rbl kuus ja pili võidud. Küsima otsitakse ka

ühisuste rewidendiks

isikut, kes ühistegeliste ühistuste ülewaatusi aga hoiu- ja laenu- ning wastastikuste tredeitühistute asjanajamisega ja raamatupidamisega wõlnud on. Palk 125 rbl. kuus ja pili võidud. Kandidaatide palutakse esitada kirjalikult kuni 20. weebruarini 1918 „Ühistegewuseühe" toimetusele Tartus, Suur turg 14, üles anda. 878

Majasid soowitakse osta.

Tänaseni on meile 113 inimest end üles andnud, kes Tallinnas maja soowinud osta. Üks majade ja kruntide tehtjaid tuleb igapäew juurde. Senini on meie kätte müüa antud 56 maja, millest mõned juba ära ostetti. Et iga ostja kaupa wõib, siis peab neile rõõtem pakkuda olema, nii et majaomanikud, kes oma maja müüa soowinud, ruttama peaksiwad. Ärpesna, Wana turu laeias 3, wahetalitusi f. ntor. 863

Olen suurel hulgal 898

uuesüstemilisi jahipüssisid

saanud ja soowitan neid wastutusega hea laskmise eest.

Nende püssides ehitus on harulane tugew ja wastupidaw.

Rewolwrid, padrunid ja kõiksugu jahimoona

alati labus. Kõige suurem püssitõõtuba, töötamine elektri jõul oma elektrikeskjaama abil. **Töö puhas — hinnad odawad.**

Rud. Passup,

Pikal uul. nr. 36, Tallinnas. Kõnetraat 643.
Palun nime ja adressi hoolega tähele panna!

Soome mootorpaadid

ja tõieste head

paadi- ja töökojamootorid

nafta, petroleumi ja bensiini jaoks soowitab odawate hindadega

Chr. Schröder

:: **Tallinnas,** ::
Narwa m. nr. 54, Wiljandi waksali wastas.

Üks wärwimata **motorpaat** on soowijatele näha igapäew kella 1—4. 893

Annan sellega oma austatud kaubaśõpradele teada, et minu

„engros" manufakturkauplus

nüüd
Wäitsel Karja uul. nr 12,
alumisel korral ülub. Sõstekit õige walikstak Eesti pangamaja kõrwal.
Soowitan kõiksugu riidekaupa jõulemüüjatele tarwilikus müljawaikkus kõige odawamate hindadega. Küsima leiawad wäitsel wiisil ostad minu kauplusles kõige odawama ostukoha.

Palun adressi tähele panna! Aupaklikult **J. Lurje.** **Wäitsel Karja uul. nr. 12.**

Eesti teater „ESTO[illegible]".

Laupäewal 9. weebruaril 1913. aast. 1. korda:

Ainult unenägu.

Komõdia 3 waat. L. Schmidt.

Hakatus punkt kell 9 õhtul.

Pühapäewal 10 weebruaril 1913. a.

hra A. Meermanni aõhtu tema lahkumise puhul

Wiimast korda:

Tuhmata naisterahwas.

Draama 5 waatuses. A. Bisson.

Hakatus punkt kell 8 õ.

Neljapäewal 14. weebruaril 1913. a.

Eõimete nõitejuht ja nõitleja herra Paul Pinna benefiz.

1. korda:

Taifun.

Melchior Lengueli draama 3 waat.

Nõitejuht **hra P. Pinna.**

Dr. Nitobe Tokerano ola mängip **hra Paul Pinna.**

Hakatus punkt kell 9 õ.

Piletite eelmüük Kraemann ja Olbrei muusikariist. kauplustes. 832

Salo Hurstineni wiiulikontsert

„Estonia" saalis

pr. Thyra Hurstineni lahkel kaasabil

esmaspäewal 11. weebruaril 1913. kell 9 õhtul.

Cestawa:

I Concierto (a-moll)	A. Dworak.
II a) Elegie	E. Melartin.
b) Preludium & Menuett	J. J. Bach.
III a) Hõllilaul Andantino	O. Merikanto.
b) Perpetuum mobile	J. Sibelius.
IV Eesti rahwamõisid:	
a) Pulma laul	Salo
b) Õõrjale laul	Hurstinen.
c) Souvenir de Moscou	H. Wieniawski.

Klaweri saadab pr. Thyra Hurstinen.
Piletite eelmüük G. Pihlaka raamatukauplusles.

Tallinna Treialite Selts.

Laupäewal 9. weebruaril 1913. aast.
„Lootuse" seltsi ruumides

Näitemängu-õhtu

„Tulge minu juurde kõik, kes teie waewatud ja koormatud olete."

Hermann Heyermanni näitem. 3 waat.

Nõitejuht: Julius Rosefeldt.

Tants, konfetti, serpentin j. t.

Hakatus kell 9 õ., lõpp k. 3 ööj.

Wahearegadel ja tantsuks mängib orkester.

Piletite hinnad (ühes kõrt. maks): esimeseliikmed 40 kop., nende naised, 30 kop., wõerad meesterahwad 75 k., wõerad naised, 40 kop. 8-0

Eeltseisus.

„Walwaja" ruumides

Laupäewal 9. weebruaril f. a.
pimeda H. Kolk'i heaks

Näitemängu-õhtu:

„Arakadunud poeg"

Kurbmäng 5 waatuses.

Hakatus kell 9 õhtul

Tants — — — — kella 12—3 ööel

Piletid eelmüügil saada Pihlaka raamatukauplusis, Wiru uul. 24, ja „Walwajas". Pahtel ofawõtmist laodab toimepanija H. Kolk. 823

Juhtener Karl Lutheri majas.

Pühapäewal 10. weebruaril 1913. a.

Pidu-õhtu.

Muusika, segakoor, meeste koor, Dialog „Walla laptapäew".

„Kui naised nutawad"

Naljamäng 1 waatuses.

Nõitejuht: **Julius Rosefeldt.**

Tants.

Hakatus kell 6 õhtul.

Piletite hinnad harilikud. 881

Toimetond.

Näitemängu- ja tantsu-õhtu

pühapäewal 10. weebr. f. a. Karsl.-seltsi „Walwaja" ruumides.

Esimest korda 3-waatusl näitemäng: **„Oo pinnal".** Jõulugemine Pärast näitemängu

tants, konfetti ja Amori post.

Wahearegadel ja tantsu ajal mängib muusikakoor.

Hakatus k. 8 õ., lõpp kell 3 ööj.

Piletite hinnad (ühes heateg. maks): I pl. 50 k., II pl. 35 k., III pl. 2[illegible] k., tantsuks meester. 35 k., naister. 25 k. 888

Toimepanija.

Eestimaa Käsitöölõste Awitamise-selts.

Pühapäewal 10. weebruaril kell 1/23 peale lõunat **„Lootuses"**

peakoosolek.

Liikmed, kes mõnelugustel põhjustel aruannet ei ole tõõte saanud, wõimad neid iga õhtul seltsimajast ritetõõdija käest ja pühap enne koosolekut „Lootuses" saada. 845

Haritud Wene tütarlaps

õpetab õieti ja ruttu Wene keele rõõtimist. Lühikene jalg nr. 6, kr. 4.

Hambaarst

Adele Ruus

Eesti pangamajas,

Jaani uul. nr. 6, k. 3. Kõnetunnid kella 10—1 e. l. ja kella 4—6 p. l.

Tantsu-õhtud

laup. 9. ja pühap. 10. weebr. f. a
Hakatus kell 8 õhtul.
Meesterahwad 35 kop., naisterahwad prit. Hospidali uul. nr. 2-a.

Tantsuõpetaja 894
A. Kirmann.

Tantsukursus

algab 8. weebruaril kell 9 õhtul
Peetri platsi nr. 3. 871
Tantsuõpetaja **J. Jaanus.**

Tall. Karsl.-s. „Walwaja" einelaua wõljapakkumine

järgmise laine aasta peale on **17. weebr. f. a. kell 10 hommikul seltsimaja ruumides.**

Pakkumised palutakse kinnistes ümbrikides kõige seltsi esimehe A. Ploompuu nime peale sisse saata. Adresse: Wittenhoft uul. nr. 29. Seal saab ka lähemaid teateid tingimiste kohta. Pakkujaid palutakse ninestatud päewal iiltikult eeltseisule koosolekule ilmuda. 833 „Walwaja" eeltseisus.

Tallinna Eesti Laenu- ja Hoiu-ühisus.

Ärituunid on nüüd W. Karja uul. nr. 12, Eesti pangamajas, teisel korral, sõõskätt hoowiwärava kõrwalt.

:: Ühisus wõtab raha hoiule ja maksab tähtajaliste hoiusummade pealt 5% aa tas, jookswate hoiusummade pealt 4 2% aastas. ::

Laenude pealt wõetakse 6%.

Ühisuse ärituunid on kella **10—3**; peale selle wõetakse laupäewa õhtul kella **7—8** hoiusummasid wastu.

775 Juhatus.

Kanuti-gilde saalis

laupäewal 9. weebr.

:: **Suur** ::

PIDU-ÕHTU

Eesti teatri näitelejate lahkel kaastegewusel.

Hakatus kell 1/10 õ.

Piletite hinnad: 1.50 kop., 1 rbl., 75 kop. ja 50 kop.

Eelmüük „Viini" kalewiipt., :: Harju uul. nr. 21. ::

Lähemat müüritehtedel

Ilma maksuta!

Walwekirjasid walmistab weel igaüks alut end. ametnik sel kuul tutawõe kogumiseks. Sõõdan ta asju kogunisse odawalt ajada. Uusi uul. nr. 3, k. 7, parada uts kroonu pee kõrwal. Ärituunide juures. Kõnet. 8—12 ja 3—9. Ka lõõtatõõtjaid. **H. J. Kühle.** 735

Walwekirjasid

ja edaktõõtsiid kirjutan kõigi lõõtatõõte ja ajaja ehituslahustuste, ankandude ja muidu osju. Ü. Tartu m. nr. 20, „Estonia" wastas. 59-0 ekr **F. Weltmann.**

Palwekirjasid

kirjutan ja wõtan lõõtuasju oma peale S. Kawesna uul. 1. (S. Tartu maantee nurgal uus maja). 51

Русскіе уроки

даетъ опытн. учительница съ Петербурга. Видѣть съ 1—3 и съ 6—8 ч. вечер. Широкая 33, входъ изъ ул.

Kes õpetab

edawalt lõõtõõtsiid raamatupidamist? Teataba kirjalikult W. Juhkentali uul. 25, Timoteo. 897

Majaproudele

soowitab häid **keetjaid, toatüdrukuid, lapsehoidjaid, üksteenijaid** ja lõõtaid **maatüdrukuid** Grünfeldi kontor S. Balesna uul. nr. 2. Telefon 350. 814

Noor nein

soowib kuhug kauplusesse kohta. Jõõrele küsida Wäitse Pärnu maant. nr. 31, „Walwajast."

Tõllaseya töötegijat

on tarwis Tapale, Leinbergi juurde.

Kõige teesi Kaubatarwõõjate-ühisus tarwitab oma poodi kautsjonimõõmuist (400 rbl.)

ärijuhti — kaupmeest.

Senine palk 45 rbl. kuus. Kaupa tehtaste 17. weebr. 1913. a. Leesil.

Tubli hõõuseraatuja

sepp

wõib kõõwat teenistust leida Rich Mayeri keemiawabrikus. 882

Mõned metsafuljased

leiawad kindlat aasta-teenistust Wiimsi mõisas, Tallinna ligidal. 880

Tähtis käsi- ja aurupiimatalitustele!

Tallinna Eesti Majanduse-ühisus

walmistab **maksuta** piimatalituste majade kui ka fiiseeadete paanisid ja **eelarweid,** kõige paremate eri-asjatundjate kaastegewusel ja juhatusel ja soowitab oma **headuse ja wastupidawuse poolest** teisini järelaimamata

Alfa-Laval koorelahutajaid.

Alfa-Nobel piimatalituse sisseseadeid.

wõlmasinaid, piimaweokannusid jne.

Piimatalituse fiiseeadete poolest seisab T. E. M. Ü. tõieste ajakõrgusel seega:

wäljaspool igasugust wõistlust ja teeb selle juures

mõõdukad hinnad ja kerged maksutingimised.

Tallinna Eesti Majanduse-ühisus,
Wirawärava puiesteel nr. 19. **Telefon nr. 844.**

Keetjaid ja wirtinaid, toatüdrukuid ja üksteenijaid, kes Wene wõi Saksa keeli räägimad, heade tunnistustega Saksa wõi Wene keelega **lapsehoidjaid, pesutüdrukuid** jne. tarwitab Grünfeldi kontor S. Balesna uul. nr. 2. 813

Õpipoisi

on tarwis sepa juurde Härjapea uul. nr. 1.

Türi-Ülikule, wõiwõõki peale tarwitatakse õppimud poisimeest

jahwatajat.

Tingimised kirjalikult ehk suusõnal A. Friedemanna, Türi-Ülikul. 850

Noormees,

kes kõõne kõõkõõku keele wõimuline on ja kuuemat haridust soowib, aga ülikõõl järjekorral seisab, otsib kõõwalit teenistust raamatupidamises Teataba kirjalikult Wana Kalamaja uul. nr. 3, kr. 21. **B. S.**

Tarwitan kõõne kõõnet

mõõblitislerit

Wiru uul. nr. 11. 847

Poisimees walitseja

heade tunnistustega nõõb ennult 1. aprillits Puka mõisa teatada, vep. Бояновъ. 866

Ehitusekruntideks

müün oma krundi 8425 ruutsülda suur. Krundil on suur tuletmõõl, sest 40 maja wõib ehitada ja kruut on waikali, turu, tapamaja ja arwatawa gümnaasiumi platsi lõõdal. A. Kuljus, Rakwere. 771

Puhastwerd

Eesti täkku

soowitakse osta. Teataba K. Indermitte'le Paldes 862

Suur koer

on odaw. müüa Rehetu wallas, Sahal Jakob Kallase juures. Pasitit hõõwikõõrals ehk mõõale taluperemehele

Westi ja maatõõt

müüa ehk rentida heade tingimistega. Kirjalikud küsimised f. l. tõl. „Westi № 1 all saata. Waatuse jaoks **7** kop mark kirja sisse panna. 880

Tulekindlat rahakappi

soowitakse osta, wõhemalt **kahe lukuga.** Teataba f. l. t. „Rahakapp" all.

Pianino, tiiwlawerid,

pehmed mõõblid, wõõlwelid, riidekapid, kummutid, peeglid, pildid, Wiemi toolid, kõõkiugu laud, woodib ja kõõkiugu teiti asju suures wõljawalikus. **Mõõblitaupius W. Poori uulitsal nr. 8.** 842

Paadimootor,

8 h. jõuline, kahe ühilindriga naftamootor, on müüa Allika uul. 5, k. 5.

Soowitame häid

nisukliisid ja päewalille kookisid

mõõdukate hindadega.

Tallinna Eesti Majanduse-ühisus
Wirawärava puiestee nr. 19.
Telefon 844. 828

Keila ümbruskonna ajalehelugejad laawad

„Tallinna Uudiseid"

ilma postirahata uurmaaler **G. Kulpi** kaudu telides. Ütkitud numbrid on alati saadawal.

E. Reisbergi
päewapilditöö-koda
Rataskaewu u. 2.
Olesuõõtted igal ajal.

Wärsket rõõsakoore wõid,

Wene wõib ja heeringaid 10—14 kop. nael soowitan ainult kõige paremas headuses. W. Karja uul. nr. 7, **J. Reuseldt (end. Kausberg).**

Kes head wärsket ja paisuwat

plinii- ja sepikuhu

soowib, see leiab seda Wäitse Karja uul. nr. 7.
J. Reuseldt (end. Kausberg).

Paadimootor,

25—42 hõõ. jõuline, wõõrwõõgitud, on odaw. müüa Suure Karja uul. nr. 5, Jul Abergi kalewi-äärs. 896

Prima

söögikartulid

ja Daani

walged kapsad

müüakse odawalt Uue Hollandi uul. Gahlubach aitas. 884

Kõrged kalossid ja wiltsaapad

igate seltsi müüb suure tagawara tõttu odawalt

A. Gobowitsch,
875 Wiru uulitsal nr 7.

Olen head **paisuwat, wärsket** kõõwi ja faulile, Liiterthail ja Rita

sigurid

saanud ja müün selleparast **ainult head** kaupa soowijatele rõõkada W. Karja uul. nr. 7.
J. Reuseldt (end. Kausberg).

Meebrua tõõu jookul müüme mitmete paremate wabrikute

jalgrattaid

wabriku hinnaga.

85 rbl. eest saate meie käest hea **Torpedo** wabajooksuga ratta, mille hind hoopsal 100 rbl. on. Tõõke oktsiisega! Hinnekirjad 7 k. margi eest.

T. ja A. Nesfar,
Miljandis, Феллинъ, Лифл. 879

Lambawillu

traaktõõte **7 kop.** ja kõõratõõte **12 kop.** eest naela peale 767

Kõõsel willawabrikus.

J. J. Sepper.

„UNION."

Wabrik ja kontor Riias, Meanwanas 70. Telefon 2019
Ladu Riias, Госпиталь 21. Telefon 1396.

Mitmet sorti karamelli, kookisid, šokoladi, šokoladikompekkisid, pehmet karamelli jne. Alati wärske. Suurel ja wõikkel müüil. 706

Kõige uuem ainõõ

honorea (tripperi) wastu on

„Salo-Pitschilin".

Wõõb rõõtu ja põõlulikult. Rõõtide kõõde puhul loctal'e kõige täieliikumaks arstiaiks, trippert wastu. Tarwitamise õõetus on kõõ kõõl peal. Õõge aiw. metall karbidestes, **hind 1 rbl. ja 1 rbl. 50 kop.** Ühelõõgeleli hõõst mõõjub tõõwa ja tõõnikõõle trippert hõõguste kõõral ning kõõwalõõb kõõge kõõgema jõõksuõõle. Radu Петербургъ, Разъѣзжая ул. 7, aptees B. Konešõõa.

Saadetakse ka järelmaksuga. Saatmise kõõu postitõõlli järele. Saadawal apotõõdes ja suurmal armul rõõtukauplustes.

Kõige paremat lõõga ketrab

Esimene Pärnu lina- ja takuketramise wabrik — Pärnus.

Palun hõõdega meie wastuwõõtmise kõõhtasid tähele panna

Tallinna linna majanduskomisjon annab sellega kõõlõõdiseli teada et teisipäewal 19. weebruaril f. a. kell 12 päewal linnasaeti ruumides enampakkumise teel

obroki peale antakse

mitmed maatükid Tondi tee ja S. Pärnu maantee wahel. Lähemat linna kassast. Komisjoni esimees, linnanõunik **G. F. Veljagin.**

ТРИППЕРЪ
Paljud, kes
tripperi haigust ei tunne
ja tema arstimise peale kuurt rõõtu
ei pane, langewad hõõdõõlikku seisukorda.
Tõõb kõõstanud tõõwamine, mõõdõõhaigus ja muud hirmsad haigused. Ei esmalt mitte kõõgehõõkõõwate haiguste alõõkõõ muuta, selleparast on tarwõõlõõ tripperi arstimisets uut tõõnemud Prantsusmaapreparati (arstimisõõdinõõ
Lui Kosta Bienosoli
ainult tarwõõdada, sest see preparat on Europa arstide poolt kõõge sõõndsamaks tunnistatud. Bienosoi hõõwõõb tripperi põõlulõõdi ja soowõõtakõõe ka naisterahwastele kõõpuõõõ